

Bruxelles, 12 iunie 2025
(OR. en)

9901/25

ECOFIN 709
UEM 243
SOC 378
EMPL 248
COMPET 488
ENV 471
EDUC 220
ENER 211
JAI 775
GENDER 90
JEUN 120
SAN 295
ECB
EIB

NOTĂ

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Delegațiile
Subiect:	Semestrul european – Notă orizontală privind recomandările specifice fiecărei țări

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor nota orizontală privind recomandările specifice fiecărei țări pentru anul 2025, elaborată de președinție.

NOTĂ ORIZONTALĂ

PREGĂTIREA DISCUȚIILOR POLITICE DIN CADRUL CONSILIULUI ȘI AL
CONSILIULUI EUROPEAN CU PRIVIRE LA RECOMANDĂRILE SPECIFICE
FIECĂREI ȚĂRI ȘI LA PACHETUL PRIVIND SEMESTRUL EUROPEAN
(PRIMĂVARA ANULUI 2025)

La 4 iunie 2025, Comisia și-a publicat pachetul de primăvară privind semestrul european. Acesta include un set de rapoarte de țară și recomandări de recomandări specifice fiecărei țări pentru fiecare stat membru. Se preconizează că recomandările specifice fiecărei țări vor fi adoptate în cadrul reuniunii Consiliului din 8 iulie 2025.

Înainte de discutarea și adoptarea recomandărilor specifice fiecărei țări, prezenta notă orizontală urmărește să contribuie la dezbaterile politice privind situația economică și socială europeană, detaliind atât provocările actuale, cât și modalitățile existente la nivelul politicilor pentru sporirea competitivității, astfel cum sunt indicate în recomandările specifice fiecărei țări. Discuția subliniază rolul esențial al recomandărilor specifice fiecărei țări în promovarea coordonării politicilor economice și de ocupare a forței de muncă în întreaga Uniune Europeană, precum și rolul consacrat al Consiliului în procesul semestrului european.

Această abordare excepțională, care se abate de la practica consacrată a semestrului european fără a stabili un precedent, a fost propusă de președinție în contextul publicării cu întârziere a pachetului de primăvară (4 iunie 2025) și al necesității de a oferi o contribuție semnificativă la discuțiile Consiliului European din 26-27 iunie 2025.

Prezenta notă se bazează pe rapoarte și analize din pachetul de primăvară privind semestrul european.

Ciclul din 2025 al semestrului european: consolidarea durabilității și a competitivității într-un context mondial caracterizat prin incertitudini

În condițiile unei situații mondiale volatile a comerțului și a securității, se preconizează că economia UE va crește constant în următorii ani. Creșterea economică este determinată în special de o piață a forței de muncă robustă și de scăderea inflației, care contribuie la redresarea salariilor reale și la stimularea cererii. Cu toate acestea, tensiunile geopolitice și perturbările comerțului prezintă riscuri semnificative pentru dinamica economică. Sectoarele financiare europene rămân reziliante în fața acestor provocări și asigură o finanțare stabilă pentru economie.

Politicile de consolidare a competitivității sunt esențiale pentru a da un impuls economiei UE și pentru a promova prosperitatea durabilă. Un obiectiv principal al strategiei economice a UE este depășirea barierelor structurale care stau în calea competitivității. Creșterea productivității a rămas în urmă, lucru care frânează inovarea. Totodată, complexitatea reglementărilor și sarcina administrativă au reprezentat factori importanți de descurajare a investițiilor, afectând în special IMM-urile. În plus, penuria generalizată de forță de muncă calificată limitează activitatea economică și diminuează inovarea și productivitatea, în timp ce costurile ridicate ale energiei și accesul privat limitat la finanțare agravează aceste provocări. Peisajul geopolitic influențează, de asemenea, dinamica investițiilor, deoarece proiectele de infrastructură se confruntă cu întârzieri, parțial din cauza planificării inadecvate și a priorităților politice schimbătoare.

Semestrul european este un instrument de coordonare esențial pentru asigurarea faptului că reformele și investițiile de la nivel național reflectă obiectivele de la nivelul UE, răspunzând, în același timp, nevoilor naționale specifice. Recomandările specifice fiecărei țări urmăresc să ofere orientări de politică detaliate și coerente, adaptate la provocările specifice cu care se confruntă fiecare stat membru, respectând în același timp libertatea politică necesară a statelor membre. Rapoartele de țară din 2025 oferă o analiză cuprinzătoare a evoluțiilor economice, sociale și în materie de ocupare a forței de muncă, în conformitate cu Busola pentru competitivitate și cu principiile Pilonului european al drepturilor sociale, sprijinind recomandările specifice fiecărei țări și, în același timp, examinând progresele înregistrate în urma recomandărilor anterioare și alinierea acestora la obiectivele bugetare.

Confruntată cu provocarea generată de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, Europa trebuie să își sporească capacitățile de apărare și să își construiască o bază industrială puternică. În acest context, până în prezent 16 state membre au solicitat activarea clauzei derogatorii naționale în temeiul Pactului de stabilitate și de creștere pentru a-și majora cheltuielile pentru apărare, în cadrul normelor bugetare ale UE. Aceste solicitări sunt luate în considerare atunci când se analizează progresul punerii în aplicare de către statele membre a planurilor lor pe termen mediu și când se evaluează dacă au respectat cadrul european de guvernare economică furnizat ca parte a pachetului de primăvară. Clauza derogatorie națională, care urmează să fie activată de Consiliu în iulie, ar trebui să faciliteze tranziția către cheltuieli de apărare mai mari din punct de vedere structural în statele membre, asigurând în același timp sustenabilitatea datoriei.

Supraveghere bugetară

Odată cu pachetul de primăvară din 2025, Pactul de stabilitate și de creștere reformat ajunge la finalul primului său ciclu anual de supraveghere bugetară. Acest lucru implică evaluări aprofundate atât ale respectării de către statele membre a creșterii recomandate a cheltuielilor nete, cât și ale reformelor și investițiilor care au stat la baza extinderii perioadelor de ajustare bugetară pentru mai multe state membre. În special, pentru statele membre care fac obiectul procedurii aplicabile deficitelor excesive, evaluările punerii în aplicare asigură faptul că măsurile corective au fost adoptate efectiv. Această abordare globală a guvernantei bugetare subliniază importanța acestor evaluări ca activități fundamentale în cadrul guvernantei economice generale.

Pentru a asigura sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice, sunt necesare și reforme structurale. Mai multor state membre li se recomandă să ia măsuri pentru a spori eficiența din punctul de vedere al costurilor a sistemului de îngrijire pe termen lung, protejând durabilitatea pe termen lung a sistemelor de asistență medicală și de pensii. În ceea ce privește impozitarea, recomandările propun simplificarea sistemului fiscal, alinierea impozitării diferitelor tipuri de venituri din avere, îmbunătățirea respectării obligațiilor fiscale, inclusiv combaterea riscurilor de planificare fiscală agresivă, limitarea cheltuielilor fiscale și lărgirea bazei de impozitare. Unor state membre li se recomandă să reducă sarcina fiscală asupra lucrătorilor cu venituri mici pentru a asigura echitatea sistemului și pentru a remedia factorii fiscali descurajatori de pe piața forței de muncă, de exemplu îmbunătățind stimulentele pentru ca persoanele care se apropie de vârsta de pensionare să își continue activitatea profesională. Unor state membre li se recomandă, de asemenea, să își consolideze calitatea finanțelor publice prin asigurarea eficienței cheltuielilor publice, inclusiv prin analize ale cheltuielilor, să consolideze investițiile publice, de exemplu implementând cu prioritate proiectele de investiții mature, și să atragă investiții private.

Competitivitate

Consolidarea competitivității se află în centrul politicii economice a UE. Busola pentru competitivitate publicată de Comisia Europeană stabilește prioritățile și acțiunile care orientează activitatea Comisiei în următorii cinci ani. Printre acestea se numără eliminarea decalajului în materie de inovare, reducerea dependențelor excesive, consolidarea securității și continuarea eforturilor de decarbonizare. Pentru a sprijini competitivitatea în toate sectoarele, Busola pentru competitivitate introduce catalizatori orizontali care se axează pe crearea unui mediu economic favorabil pentru sprijinirea competitivității Europei. Printre aceștia se numără simplificarea cadrelor de reglementare pentru a reduce sarcina administrativă și a spori viteza și flexibilitatea, exploatarea deplină a oportunităților oferite de piața unică prin eliminarea barierelor existente, mobilizarea finanțării, inclusiv prin intermediul uniunii economiilor și investițiilor, promovarea dezvoltării competențelor și a creării de locuri de muncă de calitate, asigurând în același timp echitatea socială, precum și îmbunătățirea coordonării politicilor atât la nivelul UE, cât și la nivel național.

În plus, costurile ridicate ale energiei reprezintă un obstacol major, afectând marjele de exploatare ale industriilor energointensive. Recomandările specifice fiecărei țări subliniază, de asemenea, că este important ca tranziția verde să avanseze, prin reducerea dependenței de combustibilii fosili și accelerarea tranziției către o economie cu amprentă scăzută de carbon și cu emisii zero, inclusiv prin promovarea neutralității tehnologice și a utilizării surselor regenerabile de energie, prin îmbunătățirea eficienței energetice și a capacității rețelei, inclusiv a interconexiunilor transfrontaliere, precum și prin creșterea securității energetice. În plus, recomandările evidențiază necesitatea de a elimina treptat subvențiile pentru combustibilii fosili, de a promova transportul durabil, de a remedia deficitul de competențe verzi de pe piața forței de muncă și de a sprijini dezvoltarea unei economii circulare.

Ocuparea forței de muncă, competențe și aspecte sociale

Pachetul de primăvară din 2025 este prezentat într-un context marcat de o piață a forței de muncă a UE rezilientă, de o cerere susținută de competențe, precum și de riscurile de sărăcie și de excluziune socială în ușoară scădere, dar încă ridicate. În acest context, recomandările specifice fiecărei țări pentru 2025 subliniază că este important ca punerea în aplicare a principiilor Pilonului european al drepturilor sociale să avanseze, pentru a orienta eforturile în direcția unei societăți mai reziliente, mai competitive și mai echitabile. Recomandările de recomandări specifice fiecărei țări țin seama de constatările Comisiei privind cadrul de convergență socială, inclusiv de analiza din a doua etapă publicată de serviciile Comisiei, precum și de constatările din evaluările supravegherii multilaterale efectuate de Comitetul pentru ocuparea forței de muncă (EMCO) și de Comitetul pentru protecție socială (CPS).

Nivelurile de ocupare a forței de muncă au atins valori record (75,8 % în 2024), iar Uniunea este pe calea cea bună pentru a atinge obiectivul principal al UE pentru 2030 de ocupare a forței de muncă în rândul a cel puțin 78 % din populație. În același timp, deficitul de forță de muncă rămâne larg răspândit, depășind nivelurile anterioare pandemiei în mai multe state membre. Deficitele sunt deosebit de acute în domeniul asistenței medicale, al îngrijirii pe termen lung, al construcțiilor, al transporturilor, al TIC și al ingineriei. În acest context, recomandările specifice fiecărei țări pentru 2025 subliniază necesitatea de a valorifica întregul potențial al grupurilor subreprezentate pe piața forței de muncă pentru a promova o mai mare participare, a contribui la creșterea productivității și a stimula convergența socială ascendentă în întreaga Uniune. Pentru a realiza acest lucru, statelor membre li se recomandă să consolideze politicile active în domeniul pieței forței de muncă, să îmbunătățească modul în care sunt concepute sistemele de impozitare și de prestații sociale astfel încât munca să fie încurajată, precum și să extindă accesul la formare și la perfecționare. Politicile privind piața forței de muncă ar trebui, de asemenea, să sprijine evoluțiile salariale și productivitatea pe termen mediu pentru a menține competitivitatea, abordând în același timp problema creșterii costului vieții. În acest sens, dialogul social și mecanismele de negociere colectivă ar trebui să joace în continuare un rol esențial, în conformitate cu legislațiile și/sau practicile naționale. Eliminarea barierelor din calea participării va necesita, de asemenea, în special în anumite sectoare, îmbunătățirea calității locurilor de muncă și a condițiilor de muncă, precum și investiții în educație și îngrijire timpurie de calitate și la prețuri accesibile. În paralel, migrația legală ar putea fi valorificată mai eficient pentru a completa oferta internă de forță de muncă și pentru a contribui la satisfacerea nevoilor în materie de competențe, fără a aduce atingere ariei de competență națională.

Recomandările Comisiei de recomandări specifice fiecărei țări subliniază, de asemenea, faptul că este urgent să se promoveze dezvoltarea capitalului uman, în pas cu necesitatea de a avansa mai rapid în direcția obiectivului principal al UE pentru 2030 ca cel puțin 60 % din totalul adulților să participe anual la activități de formare (în 2022 erau doar 39,5 %). Acest lucru este esențial pentru construirea unei Europe mai competitive și mai favorabile incluziunii sociale. Există o nevoie imediată de a consolida sistemele de educație și formare, atât pentru tinerii care intră pe piața forței de muncă, cât și pentru adulții care trebuie să se adapteze la evoluția cererii de pe piața forței de muncă. În mod alarmant, tendințele recente arată o scădere a performanței la nivelul competențelor de bază, existând mai puține persoane cu rezultate excepționale și mai multe lacune în materie de alfabetizare digitală, în timp ce adulții în vârstă, persoanele cu un nivel scăzut de calificare și persoanele din afara pieței forței de muncă rămân grupurile cel mai puțin susceptibile să participe la activități de învățare în rândul adulților. Pentru a elimina aceste lacune, statelor membre li se recomandă să extindă oportunitățile de învățare pe tot parcursul vieții, să îmbunătățească recunoașterea competențelor, să alinieze programele de învățământ și metodele de predare la nevoile pieței forței de muncă și să îmbunătățească calitatea educației. Având în vedere creșterea cererii de competențe tehnice avansate, în special în sectoarele strategice legate de inovare și de tranziția verde și cea digitală, competitivitatea pe termen lung a Europei depinde de dezvoltarea unei rezerve consistente de profesioniști în domeniile STIM (științe, tehnologie, inginerie și matematică). În consecință, statelor membre li se recomandă, de asemenea, să acorde prioritate inițiativelor care sporesc participarea tinerilor la STIM, combat dezechilibrele de gen în cadrul parcursurilor educaționale și consolidează colaborarea dintre furnizorii de educație și angajatori.

S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește reducerea ponderii persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială. Cu toate acestea, până în prezent s-au înregistrat doar progrese limitate (cu o reducere de numai 2,8 milioane de persoane față de 2019, conform datelor din 2024) în direcția obiectivului principal al UE pentru 2030 de a scoate cel puțin 15 milioane de persoane din sărăcie sau excluziune socială, iar provocările persistă, în special în ceea ce privește copiii și alte grupuri vulnerabile, precum și în anumite regiuni. În acest context, statele membre ar trebui să asigure sisteme de protecție și incluziune socială adecvate și durabile, prin îmbunătățirea acordării de pensii și de alte prestații și, în același timp, prin extinderea accesului la servicii sociale esențiale, inclusiv de asistență medicală și de îngrijire pe termen lung, precum și la locuințe. Pentru a face față cererii tot mai mari de servicii de asistență medicală și de îngrijire pe termen lung, determinată de schimbările demografice, statelor membre li se recomandă să efectueze tranziția către îngrijirea preventivă și îngrijirea în comunitate, să valorifice tehnologiile digitale și să remedieze deficitul de forță de muncă și disparitățile regionale în domeniul serviciilor de îngrijire. Cheltuielile cu locuința continuă să reprezinte o povară grea pentru gospodării și să influențeze în mod semnificativ standardele de viață, în timp ce oferta de locuințe continuă să nu satisfacă cererea puternică și persistentă, iar accesul la locuințe sociale pentru grupurile cu venituri mici și grupurile vulnerabile s-a redus, cauzând un risc ridicat și continuu de lipsă de adăpost. Pentru a depăși aceste provocări deosebit de acute, statelor membre li se recomandă să combine reformele structurale cu investiții specifice pentru a soluționa constrângerile de lungă durată care afectează accesibilitatea locuințelor.

Concluzie

Prezenta notă orizontală evidențiază rolul semestrului european în coordonarea politicilor în întreaga UE, contribuind astfel la competitivitate și la reziliența economică și socială pe termen lung. În acest context, recomandările specifice fiecărei țări, după ce vor fi adoptate de Consiliu, pot constitui orientări utile pentru statele membre ale UE, asigurând o abordare unificată și dinamică în fața provocărilor viitoare.